

İŞ KAZALARI

Yazımın başında 13 Mayıs 2014 tarihinde Manisa'nın Soma ilçesinde ve 28 Ekim 2014 tarihinde Karaman'ın Ermenek ilçesinde meydana gelen maden facialarında hayatlarını yitiren vatan evlatlarımıza Allah'tan rahmet, geride kalan ailelerine de sabır ve metanet diliyorum. Yaşanan bu vahim olaylar tüm Türkiye'yi yasa boğmuştur. Ben de bu yazımda, çok yakın zaman içerisinde yaşanan bu iki üzücü olayın ışığında Türkiye'de gerçekleşen iş kazalarının nedenlerinden ve sonuçlarından bahsedeceğim.

Sözlük anlamı olarak iş kazası; işyerinde meydana gelen ve bir ölüm veya yaralanmayla sonuçlanan kazaların tümüdür. İş kazalarının ülkelere göre gerçekleşme oranlarına baktığımızda maalesef Türkiye, Dünya'da 3. Avrupa'da ise 1. sırada yer almaktadır. Bu tablo ülkemizdeki acı bir gerçeği gözler önüne sermektedir. Bu da şirketlerin ve Çalışma Bakanlığı'nın iş kazalarını önlemek için yeteri kadar araştırma ve uygulama yapmadığıdır.

İş kazalarına neden olan etkenleri inceleyerek işe başlayalım. Bu nedenler temel olarak 4 bölümden oluşmaktadır. Bunlar: Üretim organizasyonları, ergonomik yapı, fiziksel faktörler ve beşeri faktörlerdir.

1. Üretim Organizasyonları

Üretim organizasyonları iş kazalarının nedenleri arasında önemli bir yer teşkil eder. Üretim organizasyonlarını, çalışma düzeni ve işyeri büyüklüğü diye ikiye ayırabiliriz. Çalışma düzeni, işyerinin üretime uygun olup olmaması ile ilgilidir. İşyeri binasının uygunluğu, kullanılan makinelerin bakımı ve temizliği de bu konunun içinde sayılabilir. Firmanın büyüklüğüne bakacak olursak; küçük çaplı şirketler, büyük şirketlere göre iş kazası önlemleri konusunda daha duyarsız ve önem olarak arka planda tutmaktadırlar. Bu da küçük şirketlerde riski artıran bir durum olarak görülmektedir.

2. Ergonomik Yapı

Ergonomik yapı bu nedenler arasında en önemlisidir. Ergonomik yapı, çalışma saatlerini ve makinalaşma sonucunda insanların makina ile uyumunu barındırmaktadır. Şirketlerin en çok dikkat etmesi gereken konu, çalışma saatleridir. Günlük standart çalışma saati en fazla 8 saattir. Bunun üzerine çıkıldığı zaman hem vücutta fiziksel hem de beyinde ruhsal yorulmalar gerçekleşir ve hata yapma ihtimali artar. Bu da iş kazasını artıran bir durumdur. İnsanın makina ile uyumu da belirleyici bir etkidir. Makinanın kullanımını doğru olmadığı zaman ciddi hasarlar ve kayıplar gerçekleşebilir.

3. Fiziksel Faktörler

Fiziksel faktörleri insanın duyu organlarına hitap eden nitelikler olarak da belirtebiliriz. Bu şartların insanlar için uygun durumda olması şarttır. Aksi takdirde iş kazalarına neden olmaktadır. Bu nitelikleri ısı nem dengesi, havalandırma, gürültü ve aydınlatma olarak açabiliriz. Bu fiziksel faktörlerin standartlara uygun biçimde yapılması gerekmektedir.

4. Beşeri Faktörler

Son neden olarak beşeri faktörleri sayabiliriz. İnsani faktörler iş kazalarının yaklaşık %15 ini oluşturmaktadır. Bu faktörleri etkileyen unsurlar arasında eğitim durumu, iş tecrübesi ve dikkatli davranma yer almaktadır. Çalışanların iş kazalarına karşı özenli ve bilinçli olması gerekmektedir. Çalışanlara bu bilinci verebilmenin en iyi yolu, şirket içerisinde yapılan İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimleridir. Bu eğitimlere gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.

Yukarıda belirttiğimiz tüm bu nedenler iş kazasına zemin hazırlar. Bunların firmalara doğru bir şekilde anlatılması ve firmaların sürekli olarak denetlenmesi gerekmektedir. Çalışma Bakanlığı'nın gerek konferanslarla gerekse de eğitim seminerleriyle hem çalışanlara hem de firmalara iş kazalarının ne kadar önemli ve ciddi bir durum olduğu öğretilmelidir.

Türkiye'de maalesef bu konu üzerine yeterli hassasiyet gösterilmemektedir. İş güvenliği konusunda gerekli önlemleri almayan şirketlere ağır yaptırımlar uygulanmıyor.

Medya ayağında yayın yasağı getirilerek konunun üzeri hemen kapatılmak isteniyor. Meclis çalışmaları yetersiz kalıyor. Durum böyle olunca da iş kazalarının önü alınamıyor.

İş kazasının en çok görüldüğü yer madenlerdir. Türkiye, maden kazaları sonucu yaşanan ölümlerde dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. 1940 yılından günümüze kadar sadece maden kazalarında 3 binden fazla insan hayatını kaybetmiştir. 100 binlerce insan da yaralanmıştır.

İş kazalarının sonucunda yitip giden canlar, yetim kalan çocuklar bu ülkenin evlatlarıdır. Her bir can Türkiye için çok kıymetlidir. Vatan evlatlarının bu kadar kolay ölmesine göz yumulamaz. Ayrıca yitirilen canlardan sonra çıkıp da “dönemin başbakanı” gibi "literatürde iş kazası denilen bir olay vardır, bunlar olağan şeylerdir" deyip durumdan sıyrılınamaz. Duyarsız kalmak yerine herkes üzerine düşeni yaptığı zaman, gerekli önlemleri aldığı zaman zaten iş kazalarının sayısı düşecek ve ölümler azalacaktır. Unutmayalım ki ölen insanlar vatan evlatlarıdır. Bu vatanın daha fazla evlatlarını kaybetmeye tahammülü yoktur!

Duhan Portakal
14.04.2015